

„Primena geriausiai Stepheno Kingo romanus.“

- Daily Telegraph

ANE RIEL

Apsaugota... Mylima...

IKALINTA

„Viena įspūdingiausių knygų, kurias
perskaičiau per savo gyvenimą.“

- Daily Express

Apdovanota
4 Skandinavijos
literatūros
apdovanojimais

BESTSELERIS 26 ŠALYSE!

OBUOLYS

ANE RIEL J KALINTA

Romanas

Vertė
RŪTA EVELINA ŠUTINYTĖ

Liv

Baltajame kambaryje buvo visiškai tamsu, kai mano tėvas nužudė senelę. Aš ten buvau. Karlas taip pat buvo, tik jo niekada nepastebėdavo. Nors Kūčių rytą pradėjo snigti, bet tais metais tikrų baltų Kalėdų neturėjome.

Anuomet viskas buvo kitaip. Tai įvyko anksčiau, negu tėčio šlamštas pradėjo užimti tiek daug vietos, kad negalėjome prasibrauti į svetainę. Anksčiau, nei mama taip sustorėjo, kad neįstengė išslinkti iš savo miegamojo. Vis dėlto vyko kiek vėliau, negu mane paskelbė mirusia ir dėl to buvau atleista nuo mokyklos.

O gal viskas dėjos anksčiau? Man nelabai sekasi prisiminti, kada viskas vyko, nuolat susipainioju. Atrodė, kad pirmieji ke-leri mano gyvenimo metai niekada nesibaigs. Ponia sako, kad

kai pabandai kažką daryti pirmą kartą, jausmas būna toks stiprus, jog įspūdžiai užima labai daug erdvės.

Anais laikais mano gyvenime ištis visko vyko daug, ir daugybę dalykų dariau pirmą kartą. Pavyzdžiui, mačiau, kaip mirė senelė.

Šiaip ar taip, mūsų Kalėdų eglutė kabėjo ant lubų. Anokia čia naujiena. Tėtis kabindavo daiktus ant lubų, kad galėtų jų prigrūsti į svetainę kiek galima daugiau. Jis sukraudavo mūsų dovanas po eglute, taigi visą laiką tikėjomės, kad jis į namus atneš mažą medelį.

Tais metais eglutė buvo pakankamai maža, nes po ja tilpo labai didelės dovanos. Viena iš jų – nuostabus kartingas, kurį tėtis pagamino savo dirbtuvėse. Mama pasiuvo raudonas pagalvėles sėdynėms. Mama ir tėtis visą laiką patys darydavo mums dovanas. Anuomet nežinojau, kad kitų žmonių vaikai gaudavo pirktas dovanas. Aš vargiai žinojau, kad kiti žmonės apskritai turi vaikų ar kad jie gauna dovanas. Tai niekada mūsų neįaudino. Su Karlu pasijusdavome maloniai kažką gavę – mes mylėjome mamą ir tėtį. Tiesa, kartais Karlą jie šiek tiek paerzindavo, bet jis niekuomet negalėtų paaiškinti kodėl.

Taigi per šias Kalėdas naujiena buvo ką tik mirusi mano senelė. Mes nepatyrėme to anksčiau, akivaizdu, ji – taip pat. Senelė ištis atrodė lyg ištikta šoko: sėdėjo žaliame krėslė, žiūrėjo į eglę ir nemirksėjo. Manau, ji stebėjosi į rudą popierinę širdelę,

kurią pati padariau. Ji išmokė mane piešti popierines širdeles, dar prieš pasakydama tėčiui tai, ko turbūt neturėjo jam sakyti.

Manėme, kad jai reikėtų pasilikti prie eglutės kartu su mumis tą vakarą, kol jos dar neišlydėjome, ir, žinoma, ji turėtų gauti dovaną. Tiksliau, tik aš ir tėtis taip galvojome. Nors daugiausiai – aš. Mama pasidavė, nes jai įkyrėjau.

Pamenu senelės kojas, užkeltas ant suoloelio, nes sėdėjau ant grindų tiesiai priešais ją. Jos violetinės pėdkelnės buvo tokios plonos, kad per jas galėjau įžiūrėti kelnaites, o rudi suvarstomi senelės batai kvėpėjo saldžiai, lyg kažkokia vandeniui atspari medžiaga. Jie buvo pakankamai nauji ir, kaip pati pasakojo, senelė juos pirkė žemyno parduotuvėje. Ji taip pat dėvėjo pilką sijoną, raudoną palaidinę ir kaklaskarę su baltomis žuvėdromis, tuos drabužius radau jos lagamino dugne. Aš pareikalavau aprengti ją gražiai per Kalėdas. Jeigu sėdėtų apvilкта naktiniais marškiniais, būtų išvis blogai.

Po tų Kalėdų niekas daugiau niekada nesėdėjo žaliajame krėse. Netrukus paprasčiausiai nebegalėjome.

Krėslas buvo apkrautas daugybe šlamšto.

Senelė negalėjo išpakuoti dovanos iš laikraščio, todėl man buvo leista tai padaryti už ją. Iš pradžių pamaniau, kad tėtis ir jai pagamino kartingą, nes senelės dovana irgi buvo ilga medinė dėžė ant ratų, bet paaiškėjo, kad jis padarė jai karstą. Be vairo ar raudonų pagalvėlių sėdynėms. Be jokio dangčio.

„Jam nereikėjo dangčio“, – pasakė jis.

Vienintelis daiktas viduje buvo pagalvė, su kuria ji buvo uždusinta tą rytą.

Kai paguldėme senelę į karstą – jos galva šįkart buvo ant pagalvės, ne po ja – tėtis išvežė ją per užpakalines duris, aplink namą, pro rąstų krūvą ir į lauką už daržinės. Karlas ir aš sekėme paskui juos kartingė. Paspaudžiau akceleratorių, kaip ir visada, kitaip niekur nenuvažiuotume. Mama pėdino iš paskos. Ji visuomet buvo gaišuolė.

Aplinkui tvyrojo dervos juodumo tamsa, bet mes įpratome judėti tamsoje ten, kur gyvenome. Tą Kūčių vakarą dangus turėjo būti debesuotas, nes negalėjau įžvelgti nė vienos žvaigždės; vos įžiūrėjome mišką, kuris supo namą ir laukus. Tą rytą buvo vėjuota, bet dabar jau niekas nešiureno, o anksčiau iškritęs sniegas nutirpo. Atrodė, kad Kalėdos apsisprendė būti ramios ir tamsios.

Uždegėme senelę naudodami įkurus, laikraštį ir ilgus degtukus, su kuriais mums liepdavo nežaisti, bet Karlas neklausydavo. Žinoma, pirmiausiai nuavėme jos batus. Jie buvo gana nauji ir atsparūs vandeniui.

Praėjo nedaug laiko, kol karštis privertė mus atsitraukti. Netrukus liepsnos tapo tokios ryškios, kad kiemo krašte stovėjęs vandens lovyys išniro iš tamsos, galėjome įžiūrėti žemus krūmus miško gale. Kai apsidairiau, pamačiau savo šešėlį, šokantį ant klėties sienos už manęs, ir labai aiškiai, švytint ugniai, mačiau mamą ir tėtį. Jie laikėsi susikibę už rankų.

„Ar jai iš tikrųjų neskauda?“ – paklausiau.

„Nesijaudink, – atsakė tėtis. – Ji nieko nebejaučia. Jos daugiau čia nėra.“

Aš stovėjau kartingė ir vis dar mačiau senelę karste, todėl jo atsakymas man pasirodė šiek tiek keistas. Bet aš visada tikėdavau tuo, ką sako tėtis – visa savo širdimi. Jis žinojo viską. Pasakojo man, kad skausmo nejaučiame tamsoje. „Žuvys jūros dugne, – sakė jis, – nepatiria skausmo, kai užkimba ant kabliukų, ir triušiai naktį, pagauti spąstais, nieko nejaučia.“

„Tamsa panaikina skausmą, – visada sakydavo tėtis. – Tik tuomet pasiimame triušius, kai mums jų reikia. Štai kodėl geri žmonės mėgsta mus tik tada, kai medžiojame naktį.“

Be to, degdama senelė nesusnibždėjo nė garso, o tai buvo įrodymas, kurio man reikėjo. Ji visada piktai šaukdavo, jeigu jai kas pakenkdavo arba situacija pasisukdavo ne taip, kaip ji tikėdavosi. Niekada negirdėjau nieko taip garsiai rėkiančio, kaip ji tą rytą, kai konservuoto tuno dėžutė nukrito jai ant galvos. Ji mokėdavo labai supykti.

Ji vis dar smilko, kai apžiūrėjome ją kitą rytą. Spėju, patikrinome, kas iš jos liko, nes liko nedaug. Šiek tiek liūdėjau, kad ji dinga, nes gyventi su ja kartais būdavo puiku. O jos kepti blynai – skanūs.

Kai tą pačią dieną netikėtai pasirodžiau ten vėliau, buvo likęs tik truputis tamsaus dirvožemio ir nusvilusios žolės. Tėtis

sakė, kad sutvarkė šią vietą ir palaidojo senelę. Jis niekada neišdavė man, kur ją palaidojo.

Vėliau dažnai klausdavau savęs, ar tėtis pasielgė teisingai, užduosinę ją pagalve. Jis atkakliai tvirtino, kad buvo teisus. Kitaip reikalai būtų pakrypę į dar blogesnę pusę.

O mano senelė nesipriešino, kai jis tai darė. Ji tik sunkiai sudribo ant lovos, kol buvo nebegyva – kaip žuvis, užspringusi oru mūsų valtelės dugne. Štai kodėl smarkiai tvodavome joms per galvas – kad nesikankintų. Juk niekam iš mūsų nėra skirta kentėti.

Laimei, tą ankstyvą Kūčių rytą senelės kambaryje buvo visiškai tamsu, todėl tai, kad ją užmušė, negalėjo jos įskaudinti, – pagalvojau tuo metu. Bet koku atveju, viskas vyko labai greitai, nes tėtis ją smarkiai parbloškė. Jis sustiprėjo pardavinėdamas kalėdines eglutes, nešiodamas lentas, tampydamas sunkius daiktus ir gamindamas baldus. Tikriausiai net aš būčiau galėjusi tai padaryti; tėvas visada sakydavo, kad pagal amžių buvau tikrai stipri mergaitė.

Mes gyvenome Galvoje, mažoje saloje už didesniosios. Ten buvome vieninteliai gyventojai, todėl viską darydavome patys.

Galvą su pagrindine sala jungė siauras žemės ruoželis, žinomas kaip Kaklas. Kaip minėjau, man sunkiai sekasi orientuotis laike, bet tėtis sakydavo, kad greitai nueiti pėsčiomis nuo mūsų namo per Kaklą iki kitų artimiausių namų užtrukdavo mažiau nei pusvalandį, o tada – penkiolika minučių pasiekti Korstedą, didžiausią salos miestą. Maniau, kad Korstedas yra didžiulis, bet senelė sakė, kad jis labai mažas, palyginus su miestais žemyne. Mintis apie daugybę žmonių vienoje vietoje mane gąsdino. Nesijaučiau saugiai tarp nepažįstamųjų. Tėtis visada sakydavo, kad jiems niekada negalėtum išsipasakoti. Be to, niekada neturėtum leisti suklaidinti savęs jų šypsenomis.

Vienas geras dalykas buvo tai, kad žmonės pagrindinėje saloje turėjo visko, ko mums reikėjo.

Dažniausiai atnešdavau šeimai įvairiausių daiktų, nes matydavau, kad tėtis pastaruoju metu nenori palikti Galvos naktį. Jis seniai išmokė mane, kaip tai padaryti. Bet man labiau patikdavo, kai anksčiau išvykdavome kartu.

Dviese išvažiuodavome pikapu, paprastai – vidury nakties, kai kiti žmonės kietai miegodavo. Visuomet rasdavome gerą vietą, kur paslėpdavome sunkvežimį. Tuomet sėlindavome po apylinkes ir nukniaukdavome daiktus iš daržinių, ūkinių pastatų, o kartais – iš svetainių, virtuvių ar kitų vietų. Kartą įsibrovėme į tokios girtos moters miegamąjį, kad mums pavyko paimiti jos antklodę. Po to klausiau savęs, ką ji pagalvojo, kai atsikėlė

ir pamatė, kad antklodė dingusi. Tėtis pasakojo, kad kitą dieną matė tą moterį Korstedo pagrindinėje gatvėje. Ji atrodė šiek tiek sutrikusi, bet kas galėtų ją kaltinti? „Tai buvo žąsų pūkų antklodė, už kurią ji „paklojo“ daug pinigų“, – sakė jis. Veikiausiai moteris manė, kad antklodė tiesiog nuskrido?

Mama gavo žąsų pūkų antklodę, o aš paėmiau jos senąją – tą, kurią tėtis šiomet iškeitė į labai puikų mėsos presą. Ši antklodė buvo prikimšta ančių pūkų. Po keleto mėnesių atsiėmėme mėsos presą iš barzdaskučio; jam buvo nelemta jį pasilikti. Barzdaskutys ir jo žmona miegojo trečiajame aukšte, o virtuvė, kurioje gulėjo mėsos presas, buvo pirmajame aukšte. Jie netgi nebuvo užrakinę galinių durų. Tai įvyko labai paprastai. Tada tikėjau, kad barzdaskutys visai nesijaudino, jog mes atvykome ir pasiėmėme savo daiktus – ar jo daiktus, ar kieno jie bebūtų. Jo žmona visada siaubingai dvokdavo; buvo galima užuosti ją netgi virtuvėje. Jeigu būčiau barzdaskutys, labiau norėčiau, kad kažkas paimtų ją, o ne mėsos presą. Tėtis sakė, kad toks jos kvėpalų aromatas.

Mamos ančių pūkų antklodė ilgą laiką dvokė barzdaskučio žmona, bet, ačiū Dievui, kai ji buvo įteikta man, kvėpėjo daugiausiai mama, nebe kvėpalais ir tikrai ne antimi. Visgi mamos nauja žąsų pūkų antklodė smirdėjo alkoholiu. Mama niekada negerdavo nieko stipresnio negu kava su grietinėle, o galiausiai ji ėmė gerti tik vandenį iš siurblio; bet papasakosiu apie tai vėliau.

Tėtis puikiai išimdavo atviras duris ir langus. Jo tėvas išmokė jį, o jis išmokė mane. Aš niekada nemačiau senelio, bet žinau, kad jo vardas buvo Silas. Taigi tėtis taip pat mane to išmokė, ir aš mokiausi kaip išprotėjusi jo dirbtuvėse su kai kuriomis durimis ir langais, kuriuos buvome radę. Jų daugybė prisikaupė pagrindinės salos sąvartyne, o mes jų prisirinkome tiek daug, kiek galėjo tilpti į pikapo bagažinę. Negalėdavau suprasti, kodėl žmonės išmeta tokius daiktus. Visuomet galima juos pataisyti, o tada – atidarinėti ir uždarinėti bei žaisti su jais.

Mes vengdavome namų su naujomis durimis, nes jas sunku atidaryti, jeigu žmonės nusprendavo užsirakinti. Laimei, tokių aplinkui pasitaikydavo nedaug. Jeigu neįeidavome į namą, šalia visada stovėdavo daržinė arba ūkinis pastatas, taigi surasdavome, ką iš ten paimti. Kartą paėmėme kiaulę. Mums trūko kiaulės, o fermeris jų turėjo tiek daug, kad tikriausiai negalėjo vienas visų suvalgyti. Pamenu, kaip nustebau, kad ji nekvykė; kiaulė net neišsigando, kai tėtis ją paėmė. Bet vėlgi – jis buvo suradęs būdą, kaip elgtis su gyvūnais. Visais gyvūnais. Jis taip pat puikiai mokėjo užmušti juos, kad gyvuliai nieko nepajausytų. „Tai tik dar vienas būdas gerai elgtis su gyvūnais“, – sakė jis.

Kai atėjo laikas man išeiti vienai, iš pradžių nesijaučiau labai savimi pasitikinti. Tikriausia todėl, kad mūsų paskutinė išvyka su tėčiu vos nesibaigė blogai. Šalikelėje radome keletą ilgų,

surūdijusių metalinių sijų, sudėjome jas ant antklodės pikape, bet kai pasukome už kampo į kaimą, viena iš jų atsitrenkė į sieną ir sukėlė labai garsų triukšmą. Keliuose namuose užsidegė šviesos, bet paskutinę minutę tėtis pasuko žemyn dulkėtu keliu, ir mes pasislėpėme už gyvatvorės, kad niekas mūsų nepamatytų. Kitą dieną užtempėme metalines sijas laiptais aukštin; vos su jomis tilpome koridoriuje. Po to turėjai žiūrėti, kur eini, kad nesusimuštum kojos piršto.

Kitą kartą mūsų taip pat vos nesugavo, bet tai nutiko dėl mano kaltės. Santechniko garaže atsitiktinai užmyniau padangą. Kai išgirdau santechniką atidarant duris, pasislėpiau kampe ir sulaikiau kvėpavimą. Jeigu jo katė būtent tuo metu nebūtų ant jo užšokusi, jis būtų uždegęs šviesą ir mane suradęs. Tačiau tąkart jis pačiupo katę: „Ar tu keli šį triukšmą? Eik vidun.“

Kai išėjau iš garažo, tėčio veidas buvo papilkėjęs. Jis laukė už pastato ir viską girdėjo, tik nežinojo apie katę.

Visgi greitai atradau privalumų išeiti be tėčio. Aš buvau mažesnė ir greitesnė, išmokau judėti tyliai kaip pelė. Ėjau arba bėgau, nes nebuvo dar pakankamai suaugusi, kad vairuočiau pikapą, o dviračiu važiuoti nemėgau. Be to, mačiau tamsoje žymiai geriau nei tėtis. „Turi būti kaip pelėda“, – dažnai sakydavo jis, tokia ir buvau, nors nemokėjau skristi ar pasukti galvos aplink kaklą, bandžiau tikrai ilgai, kol supratau, kad niekada nesiseks. Žinoma, Karlas taip pat bandė, ir jam sekėsi šiek tiek geriau.

Mama daug nekalbėjo. Aš nemanau, kad ji norėjo, jog mes išeitume naktį, bet jai patiko daiktai, su kuriais sugrįždavome. Labiausiai maistas iš smuklės virtuvės.

Vienas iš pirmųjų dalykų, kuriuos prisimenu iš gyvenimo Galvoje, yra šviežių sakų kvapas – maloniai kutenantis nosį, limpantis delnuose – ir tėčio raminantis balsas, pasakojantis apie medžio sultis. „Tai keistos sultys, – sakė jis, – nes jos gali apsaugoti nuo kenkėjų, gydyti žaizdas ir amžiams išsaugoti mažus negyvus gyvūnėlius.“ Pamenu, kaip mačiau skruzdėlę, šliaužiančią medžio žieve, randančią kelią tarp tirštų, auksinių lašų ir dingstančią plyšyje, kad vėliau vėl išlįstų truputį toliau. Aukštyn ir pirmyn.

Vėliau „kraujuojantiems“ medžiams šnibždėdavau, kad jų žaizdos netrukus užgis, nes sula – jų gydytoja ir saugotoja. Medžiai buvo mano draugai.

O skruzdėlės – mūsų bendros pažįstamos. Jas visada ten matydavai, mažas, tvirtas būtybes, randančias kelią. Aukštyn ir žemyn medžiais, per žolę, per kiemą, per virtuvę, į spintelę, į medų, per svetainę, atgal namo į skruzdėlyną. Paprastai jos vilkdavo maistą ar kažką, kas atrodė nenaudinga – kartais negyvą skruzdę.